

Príloha

REŽIJNÁ KNIHA

Úvod

Ako vznikol môj projekt? Chcela som ho urobiť s deťmi zo Špeciálnej základnej školy. Zišlo mi to na um hneď po výbere mojej témy na bakalársku prácu, ktorá je „Hudobno-dramatická výchova v Špeciálnych základných školách.“ V mojom projekte som práve preto chcela mať takéto deti. Viem, že sú veľmi šikovné, veľakrát som tam bola a vedia tancovať, spievať, recitovať a ešte všeličo iné. Vedela som, že keď za nimi budem chodiť a pracovať s nimi na projekte, budú šťastné, že môžu niečo také robiť.

Začala som premýšľať nad témou projektu. Inšpirovala ma moja mama, ktorá mi pripomenula, že som kedysi ako 8-ročná vymyslela báseň o zubnej kefke a paste, z ktorej neskôr vznikla pieseň. Keďže som vedela, že do svojho projektu si chcem vymyslieť vlastné piesne, ktoré budú spievať deti, začala som rozmýšľať nad príbehom malého chlapca, ktorý si nechce umývať zuby. Neskôr vznikol príbeh a aj piesne, ktoré ho posúvajú ďalej.

I. Časť

1 Funkcia pedagóga – režiséra, prezentácia autora

Charakteristika projektu, východiská k téme, ciele

1.1 Scenár

Malý chlapček si nechce umývať zuby a jeho mama je z toho nešťastná. Jednu noc sa mu však sníva sen, v ktorom ho jeho zub prosí, aby ho dal zaplombovať. Ďalej príde jeho zubná kefka, ktorá chce aby ju používal častejšie a nakoniec prichádza aj jeho zubár, ktorý od neho chce, aby ho navštívil. A tak sa na druhý deň chlapček zobudí a uteká za svojou mamou, ktorá je veľmi šťastná, že jej synček sa tak polepšil, že chce ísť k zubárovi a dokonca si začal umývať zúbky. Je to veľmi zaujímavá téma, najmä pre deti, je to poučné a zároveň to môže byť veľmi zábavné.

Neposlušné zúbky

Postavy:

Pet'ko: Asi 10-ročný chlapec

Mama

Zúbok

Zubná kefka

Zubár

1. výstup

(Na javisko pribieha malý chlapec s veľkým balíkom cukríkov a obzerá sa, či ho nikto nevidí. Sadne si na zem vo svojej izbe a všetky cukríky tlačí do seba. V tom prichádza mama.)

Mama: *Pet'ko, čo som ti povedala?*

Pet'ko: *Ale mami...*

Mama: *Aké ale? Okamžite tie cukríky odlož a chod' si umyť zuby.*

Pet'ko: *Ale, ja si nechcem umyť zuby.*

Mama: *Ved' si mi včera povedal, že ťa jeden zúbok bolí.*

Pet'ko: *Ale ja si ho neumyjem!*

(Mama odchádza a znovu prichádza so zubnou kefkou a pastou v ruke)

Pesnička:

Mama: *Ref: Peťko, Peťko umy si tie zúbky. 2x*

1. Nechaj už tie cukríky, budú v ústach kazíky.

Nedávaj ich všetky dnu, lebo zuby vypadnú.

Ref: *Peťko, Peťko umy si tie zúbky. 2x*

Peťko: *2. Nechaj mami nechaj ma, zuby predsa nebolia,
nebudem ich umývať, nadarmo ich zodierať.*

Peťko: *Idem spať.*

(Lahne si do postele, mama bezmocná odchádza preč. Svetlo sa úplne zhasne.)

Príprava scény

2. výstup

(Na scéne je posteľ, na ktorej spí Peťko. Svetlo sa pomaly začína zapínať a na scéne stojí zub a dva ďalšie zuby. Peťko sa prebúdzajú.)

Pesnička:

Som skazený, som skazený, neviem, čo mám robiť.

ved' ma Peťko nechce, ani trošku umyť.

Potreboval by som, jednu bielu plombu,

kedy asi so mnou k zubárovi pôjdu.

Ref: *Kývajte sa so mnou, kývajte sa so mnou...*

Chcel by som už zase vyzerať jak zub,

ved' sa mi tu smeje, skoro celý chrup.

Dnes mi jazyk hovoril, že je so mnou beda,

že tu mi už pomôže, len lekárska veda.

Ref: *Kývajte sa so mnou, kývajte sa so mnou...*

Peťko: *Heeeej a ty si naozaj môj zub?*

Zúbok: *Samozrejme a prosím ťa, aby si so mnou išiel k zubárovi. Inak zomriem... A teraz už spi.*

(Peťko zaspáva a svetlo zhasína)

3. výstup

(Svetlo sa zažína a na scéne je zubná kefka, ktorá veľmi plače. Peťko sa prebúdz, celý čas leží na posteli.)

Peťko: *Heeeeej, kto si ty?*

Kefka: *Ahoj, ja som zubná kefka, malého Peťka.*

*A on, hoci má ľudí rád,
so mnou nie je veľký kamarát.*

*V pohári má nechá čakať stále,
aj keď naňho mama zato kričí neustále.*

Peťko: *Ty si moja zubná kefka?*

Kefka: *Áno a prišla som ťa pekne poprosiť, aby si ma používal častejšie.*

Peťko: *A ako to, že si zrazu taká veľká?*

Kefka: *Pretože tak si ma predstavuješ. Ale už sa musím vrátiť do môjho pohárika, aby som z neho zase ráno mohla kričať na toho malého nezbedníka, spinkaj!*

(Znovu sa zhasína svetlo, kefka odchádza)

4. výstup

(Svetlo sa zažína, prichádza veľký, tučný zubár s veľkými fúzami.)

Pesnička:

*Som zubár pre všetkých zdatný,
môj zrak je už trochu matný,
a prístup je málo platný,
keď Peťko nechce prísť,
ja mám tu prázdny list.*

*Databáza je prázdna,
táto vec je však veľmi vážna,
známa už odpradávná,*

*že každý musí prísť,
nechcem mať prázdny list.*

Ref.: *Tak čo? Čo? Čo? Čo s tým teraz spravíme?*

Tak čo? Čo? Čo? Ako to napravíme?

Peťko: *Dobry deň, pán zubár.*

Zubár: *Aký deň Peťko? Skôr dobrý sen!*

Peťko: *Vy sa mi snívate?*

Zubár: *A ako inak ti mám dať vedieť, aby si ma už konečne navštívil? No, kedy prídeš, Peťko?*

Peťko: *Mohol by som zajtra? Viete, bolí ma zub a potreboval by plombu.*

Zubár: *Dobre Peťko, zajtra ťa budem čakať.*

(zhasína sa svetlo a je dlhšie zhasnuté ako predtým. Rozvidnieva sa.)

5. výstup

(Peťko sa zobúdz, svieti úplne iné svetlo ako počas sna, také, ako na začiatku.)

Peťko: *Mamiiiiiiiiii, mamiiiiiiiiii, mamiiiiiiiiiiiiiiiiiiiiii....*

Mama: *Čo sa stalo Peťko?*

Peťko: *Ja dnes nejdem do školy.*

Mama: *Prečo?*

Peťko: *Ja by som chcel ísť k zubárovi maminka. Ja som mu to sľúbil. Mój zub súrne potrebuje moju pomoc. On potrebuje plombu. A kde mám kefku mami? Tam kde vždy? V poháriku? Idem si umyť zubyyyyyyyyyy... (kričí a uteká preč z javiska, mama neveriacky krúti hlavou, odchádza za ním a tma)*

6. výstup

(Keď sa rozsvieti svetlo, všetci stoja na javisku a začína záverečná pesnička)

Pesnička:

1.V stojaniku kefka stojí,

na zúbky sa stále strojí.

Signál to je pasta sladká,

ráno večer zúbky hladká.

Ref: *Der der der, zúbky der,
ale si ich nezoder.
Der der der, zúbky der,
ale si ich nezoder.*

*2.Kto si zúbky neumyje,
pred kazom sa neukryje,
Dôležité to mi ver,
ráno večer zúbky der.*

Ref: *Der der der, zúbky der,
ale si ich nezoder.
Der der der, zúbky der,
ale si ich nezoder.*

1.2 Analýza textu hry – projektu

Text môjho projektu je veľmi jasný, pretože je určený deťom do 10 rokov. Dialógy sú veľmi jednoduché, aby každé dieťa rozumelo tomu, čo sa na javisku deje. Piesne som sa snažila napísať tak, aby boli ľahko spievateľné a taktiež ľahko pochopiteľné.

1.3 Sprievodca hereckou interpretáciou postáv

Peťko: Je to 10-ročný chlapček. Nemá otca a preto je trošku rozmazaný a panovačný. Ale inak je to veľmi dobrý a múdry chlapec. Keď sa mu prisnive sen, je veľmi prekvapený a nevie, čo má robiť. Aj sa trošku bojí, aj je zvedavý. Nakoniec zvedavosť zvíťazí a snaží sa zistiť, čo to má všetko znamenať.

Mama: Mama má asi 28 rokov. Otehotnela, keď mala sedemnásť, otec jej dieťaťa ju opustil a tak sa rozhodla, že bude syna vychovávať sama. Práve preto je na Peťka veľmi mierna a nedokáže mu veľmi rozkazovať a byť prísna. Je skôr zúfala, lebo nevie, čo má robiť. Nakoniec však bude veľmi šťastná, pretože sen svojho syna bude brať ako pomoc z neba.

Zúbok: Zúbok je malý chlapec. Je to raper, ktorý spieva (rapuje) o tom, že je skazený a treba ho dať zaplombovať. Je veľmi vážny a hrdý, ale aj tak prosí Peťka, aby mu pomohol. Je to postava, ktorá nie je reálna, je výplodom fantázie malého chlapca, práve preto aj rapuje, pretože Peťko počúva práve takúto hudbu.

Zubná kefka: Zubná kefka je malé dievčatko. Je veľmi jemná, detská a je veľmi smutná, pretože ju nechce Peťko používať. Je uplakaná a nevie, čo má robiť. Opäť nereálna postava, je to Peťkov sen.

Zubár: Zubár je starší pán, ktorý je veľmi milý k deťom, má ich rád a snaží sa im pomôcť ako najlepšie vie. Snaží sa byť autoritatívny, ale veľmi mu to nejde, keďže má také dobré srdce. Zubár je síce reálna postava, ktorá existuje, ale aj tak je v podstate iba sen a preto nie je celkom reálny, Peťko si ho v sne prikrášľuje rôznymi maličkosťami.

1.4 Zjednocovanie tvorivého tímu

Tím som zostavovala najmä z detí, ktoré mi v škole odporučila moja mama. Keďže jej deti v školskom klube špeciálnej základnej školy dobre pozná, povedala mi, s ktorými deťmi by som mala začať skúšať. A tak som z nich vybrala postavu malého Peťka, Zubnú kefku aj Zúbok. Dospelé postavy môjho projektu som vyberala z ľudí ktorých poznám. Mamu hrá moja spolužiačka, ktorá ma pozitívny vzťah k divadlu, nadšenie tvoríť a robiť a po hereckej stránke je veľmi šikovná. Zubára hrá doktorand, ktorý je profesionálny herec a vedela som, že len on môže zubára zahrať tak, ak si ho ja predstavujem. Všetci ľudia, ktorí sú v mojom projekte sú veľmi šikovní, či už sa jedná o detičky, alebo o dospelé postavy príbehu.

1.5 Zodpovednosť pedagóga – režiséra – reprezentácia publika, komunikácia s cieľovou skupinou

Cieľom môjho projektu bolo vytvoriť predstavenie, ktoré by bolo o deťoch a najmä pre deti. Je určený pre deti do desať rokov. Veľmi dôležité v mojom projekte sú piesne, ktoré som sama napísala. Každý divák si nájde svoj štýl hudby. Vedela som, že musím vytvoriť hudobno-dramatický projekt a to doslovne. Nachádzajú sa v ňom všetky zložky hudobno-

dramatickej výchovy. Deti v ňom hrajú, spievajú aj tancujú. Vidím to ako veľmi silné pôsobenie na diváka. Keď vidím dieťa na javisku, automaticky to vo mne vyvoláva pocit radosti. Je to veľmi príjemné, najmä, keď z dieťaťa vyžaruje, že je šťastné, že niečo také môže robiť. Verím, že deťom by sa tento projekt mohol páčiť, je vtipný a dokonca mám pocit, že si z neho môžu aj niečo pozitívne odniesť.

II. Časť

2 Pedagóg – herec – výber, obsadenie

2.1 Práca pedagóga – režiséra s hercom na postave – vedenie herca

Práca s deťmi bola úžasná. Chodila som do špeciálnej základnej školy v Senci a učila som deti spievať, tancovať aj hrať. Všetky deti mali do 11 rokov. Začala som tým, že som deťom dala scenár a každému dieťaťu som podčiarkla, čo sa má naučiť. Jeden chlapček už na druhý deň všetko ovládal naspamäť. Druhému chlapcovi a dievčatku to trvalo trochu dlhšie, ale vždy keď som do školy prišla, pomáhala som im naučiť sa texty. Prácu sme obmieňali. Chvíľku sme pracovali na pesničkách, chvíľku na dialógoch, potom sme zase robili tanečnú choreografiu. Začali sme pesničkami, ktoré som deťom samozrejme nahrála a naspievala, aby sa mali podľa čoho pesničky učiť. Keď už mali pesničky poriadne napočúvané, začali sme používať hudobné podklady a deti skúšali spievať samé. Samozrejme najprv s tým mali problémy, ale neskôr si zvykli a začali krásne chytať rytmus. Deti si nevedeli zvyknúť nato, že sú zrazu niekým iným. Musela som im opakovať, že sa majú správať prirodzene a že keď sa malý Peťko v projekte rozpráva so svojou fiktívnou mamou, musí sa s ňou rozprávať tak, ako sa rozpráva so svojou skutočnou mamou. Postupom času to začal chápať a veľmi pekne na postave popracoval. Učila som ho sledovať všetko, čo sa okolo neho deje. Keď vidí tancovať a rapovať svoj zub, musí sa čudovať, pretože to ešte nikdy nevidel. Keď vidí obrovskú zubnú kefku opäť sa musí čudovať a byť okúzlený z toho, čo vidí. Keď príde jeho zubár musí byť prekvapený, ale aj trochu bojzlivý. Malý chlapček, ktorý hrá zub, má charakter rapera. V tejto dobe je rap veľmi rozšírený a deťom sa páči, chlapec bol šťastný, že môže rapovať. Povedala som mu, že sa musí správať ako veľký raperi v televízii a on to hneď pochopil a výborne to zahral. Okrem toho samozrejme musel byť aj zub nielen raper. Zubnú kefku som učila, aby bola veľmi jemná, keďže je to detská zubná kefka. Dievčatko bolo veľmi šikovné a tiež svoju úlohu veľmi rýchlo chytilo. Veľmi dôležité pre mňa bolo naučiť deti tancovať. V závere projektu všetci spolu tancujú choreografiu. Deti boli veľmi milé, keď sa učili tancovať. Samozrejme, že robili aj zle, začali sa naháňať a tancovali schválne škaredo, ale nakoniec vždy poslúchli a snažili sa zatancovať čo najlepšie. Dospelým postavám môjho projektu som nechala viac menej voľnejšiu ruku. Mame som povedala, že muž ju opustil, preto je

na syna taká mierna a nechce byť naňho veľmi prísna a povedala som jej tiež moju predstavu a ona si do nej dosadila samú seba. Takisto to bolo aj so zubárom.

2.2 Požiadavky na techniku herca, telo, hlas

Extrémne požiadavky na deti som mať nemohla. Snažila som z nich dostať všetko, čo som mohla. Ale samozrejme nemôžem očakávať, že dieťa zo špeciálnej základnej školy bude na javisku ako normálne dieťa, alebo dokonca ako profesionálny herec. Ale verila som, že sa tieto deti môžu v tejto oblasti zdravým deťom vyrovnáť. To, že je dieťa mentálne postihnuté neznamená, že nemôže mať krásny hlas alebo prirodzený rytmus v tele. Pri deťoch bolo pre mňa najdôležitejšou požiadavkou, aby rozprávali a spievali zrozumiteľne, aby artikulovali a najmä, aby ich bolo počuť. Čo sa týka pohybov a hereckých prejavov snažila som sa, aby boli deti prirodzené, aby sa na nič nesnažili hrať, aby ukázali svoje srdiečka, ktoré sú šťastné, že môžu stáť na javisku.

2.3 Pedagóg – režisér, praktické poznámky k metodike vedenia herca

Deťom som sa venovala veľmi dlho. Snažila som sa ich viesť rôznymi spôsobmi, ktoré väčšinou boli predhrávané. Keďže dieťa najskôr musí vidieť, až potom si to vie predstaviť a zahrať. Na začiatku sme sa hrali rôzne improvizáčne hry, aby sa deti uvoľnili a aby sa predomnou a pred inými ľuďmi nehanbili. To im pomáhalo aj pri zahraní postavy v projekte. Samozrejme pri práci s hercom sú veľmi dôležité podtexty, ale deti to ešte celkom nechápali a tak som ich s tým netrápila. Až po niekoľkých hodinách hudobno-dramatickej výchovy, alebo skôr až po niekoľkých mesiacoch by sme mohli s deťmi rozoberať podtexty a ich funkciu. Dospelí herci v mojom projekte však podtexty využívajú, ale nechávam skôr na nich, aké si k svojej postave dosadia.

III. Časť

3 Základné aspekty, zdroje réžie

3.1 Zobrazovanie – scéna, kostýmy

So scénou v mojom projekte som nemala problém. Vedela som, že chcem, aby sa celý projekt odohrával v detskej izbe. Vzadu na ľavej strane sa nachádza posteľ. Je na nej vankúš a perina. Po izbe sú rozhádzané hračky a nejaké cukríky.

Kostýmy sú v mojom projekte veľmi dôležité. Hlavne čo sa týka sna, musia byť veľmi zaujímavé. Matka by mala byť oblečená v domácom oblečení, nejaké tepláky, široké tričko vpredu na uzol a papuče. Keďže malý Peťko sa chystá spať, je oblečený v detskom pyžamku, ktoré by malo byť celé farebné. Zub má na sebe plachtu, pod ktorou má biele tričko. Plachta je trošku roztrhnutá, čo znázorňuje zubný kaz. Zuby v pozadí majú na sebe tiež plachty a biele šiltovky. Zubná kefka je oblečená v jednofarebných nohaviciach a tričku. Na hlave má parochňu. Zubár je oblečený normálne, ale je celý vypchatý, aby pôsobil tučnejšie. Aj fúzy by mal mať.

3.2 Umenie techniky – svetlo, zvuk – reprezentácia

Môj projekt si nevyžadoval žiadne extra svetelné efekty. Vedela som, že na začiatku musí byť svetlo normálne, ako keď sa v detskej izbe svieti. Keď sa malému Peťkovi začne snívať sen, svetlo by malo byť úplne iné, bude modré a trošku klasické žlté. Keď sa Peťko zobudí, svetlo sa znovu zmení na také, ako bolo na začiatku.

3.3 Tanec v inscenácii

Na tanec v mojom projekte som kládla veľký dôraz. Snažila som sa deti čo najviac naučiť. Najprv som učila chlapca, ktorý hrá zub rapovať. Dievčatá, ktoré tancujú za ním, tancujú hip-hopovú choreografiu. Chlapec rapuje po svojom. Na konci celého projektu všetci tancujú spoločný tanec. Matka a zubár sa tanec samozrejme naučili hneď, s deťmi som na ňom musela pracovať oveľa viac, ale nakoniec sa ho naučili.

3.4 Hudba v inscenácii

Piesne v mojom projekte som vymyslela sama a Mgr. Pavol Brezina, PhD. urobil hudobné podklady. V projekte zaznejú štyri piesne. Na začiatku spieva matka so synom Peťkom pieseň s názvom „Peťko, umy si tie zúbky.“ Potom prichádza zub a rapuje svoju pesničku „Kývajte sa so mnou.“ Zubár spieva svoju pesničku s názvom „Tak čo?“ a dokonca v nej hrá na ústnej harmonike. Tento nápad sa mi veľmi páčil, pretože je to zaujímavé a keď sa deťom snívajú sny, predstavujú si čokoľvek. Na konci zaznie ešte jedna pieseň „Der, der, der“, ktorú spievajú všetci naraz a tancujú pritom choreografiu.

Záver

Počas tvorby môjho projektu som sa veľmi veľa naučila. Hlavne som sa naučila pracovať s deťmi. A čo je najdôležitejšie, dokonca s mentálne postihnutými deťmi. Pre mňa, ako budúcu učiteľku, to bola výborná skúsenosť. Naučila som sa s nimi pracovať a pomáhať im dostať zo seba maximum. Boli veľmi tvoriví a snažili sa, aby bol projekt čo najlepší. Veľmi sa tešili, keď počuli, že pôjdu do Nitry. Bolo to niečo ako povedať im, že sa ide do školy v prírode, alebo na nejaký výlet. Vďaka tomuto projektu som dala deťom toľko radosti, že by som svoj pocit nevymenila za žiadny na svete. Keď som videla ako sa smejú a akí sú šťastní, uvedomila som si, že práve to je to, čo chcem robiť, rozdávať deťom radosť a šťastie pomocou hudby, spevu, tanca a herectva.